CREDINȚA CREŞTINĂ, FUNDAMENTUL ŞI VIAȚA FAMILIEI CREŞTINE

Conf. univ. dr. pr. Iosif ENĂŞOAE[1]

Rezumat: În articolul de față autorul vine să demonstreze că fundamentul şi viața familiei creştine reprezintă credința creştină. În parcursul său, autorul porneşte de la premisa că credința este o experiență antropologică, o realitate existențială care îi determină modul de a gândi şi acționa, just atunci când este bazat pe adevărul natural. Continuă apoi cu situația creştinului în societatea actuală profund schimbată, în care este invitat să scruteze credința, cu precădere în Anul Credinței (2012-2013). În cadrul aceluiaşi discurs despre credință, pr. I. Enăşoae caracterizează credința drept întâlnire cu Cristos şi transformare a vieții, dar şi primire a revelației lui Dumnezeu. După această analiză, autorul intră în problematica familiei, arătând care credință este fundamentul şi viața familiei creştine, răspunsul fiind o credință cu adevărat autentică.
Cuvinte-cheie: credință, familie, creştin, Isus Cristos, adevăr, Dumnezeu, autenticitate, viață, creştinism, Anul Credinței.

Summary: In this article the author wants to prove that the base and the life of the Christian family is the Christian faith. In his presentation, the author starts from the premise that faith is an anthropological experience, an existential state which determinates its way of acting and thinking, just when it's based in the natural truth. Then he carries further with the case of the Christian in today society, profoundly changed, in which he is invited to observe the belief, especially in the Year of Faith (2012-2013). In the same speech about faith, father I. Enăşoaie characterises faith as an encounter with Christ and a life transformation, but also an epiphany of God. After this decomposition, the author presents the case of the family, showing how faith is the base of the Christian family, the answer being a true faith indeed.
Keywords: faith, family, Christian, Jesus Christ, truth, God, authenticity, life, Christianity, Year of faith.

1. Credința, experiență antropologică

Observarea atentă şi critică a vieții şi a comportamentului personal şi social ne dezvăluie, fără vreun studiu socialogic aprofundat, că credința este o realitate existențială evidentă, care invadează şi influențează întreaga

[1] Facultatea de Teologie Romano-Catolică, Universitatea „Al.I. Cuza" din Iaşi, email: iosifen2005@libero.it

existenţă umană. Sociologia nu ar întâmpina nici o dificultate în a demonstra că, în comportamentul tuturor persoanelor, actele săvârşite din credinţă sunt de departe cele mai frecvente faţă de cele împlinite în urma unui control autoconştient critic[2]. Cu toate că termenul *credinţă* ne îndreaptă parcă instinctiv mintea la o experienţă religioasă, totuşi nu trebuie să uităm legătura sa strânsă cu viaţa umană în toate etapele sale evolutive.

Scriitorul F. Ardusso, în articolul său despre *Credinţă,* afirmă:

> Credinţa-încredere este orizontul care alimentează viaţa, şi, în mod expres, faza iniţială a experienţei umane, la punctul la care cu uşurinţă s-ar putea subscrie afirmaţia conform căreia „la început este credinţa". O credinţă-încredere originară precede, de fapt, toate mişcările explicite ale existenţei noastre şi le face posibile, cuprinzând toate formele concrete de credinţă, incluzând-o şi pe cea creştină. Aceasta s-ar putea chema cu numele de „credinţă transcendentală", pentru că este condiţia posibilităţii tuturor formelor de actualizare ale existenţei noastre, care fac apel la libertatea nostră. Fiecare act liber se configurează ca un act de credinţă prin care acordăm credit unui bine care apare demn de dedicare, şi care, ca atare, interpelează libertatea noastră în vederea unei decizii morale practice[3].

Credinţa este o realitate existenţială a persoanei umane care îi determină modul de a gândi şi a acţiona. Crezul unei persoane, care depăşeşte cu mult nivelul unei simple opinii, devenit convingere solidă, îi influenţează şi-i determină toată existenţa. Crezul personal, convingerea fermă personală, are capacitatea de a determina toată existenţa persoanei şi devine, în acelaşi timp, motivul şi imboldul determinant al gândirii, al deciziilor şi al acţiunilor personale.

Gândirea, manifestarea verbală sau nonverbală a gândurilor şi a simţămintelor, acţiunile şi relaţiile interpersonale, adică amsamblul constitutiv al exisenţei umane, pot fi considerate ca autentic uman doar în cazul în care reprezintă expresia unei atitudini personale responsabile, atitudine fundamentată şi determinată de o convingere neclitită, bazată pe un adevăr considerat solid şi inamovibil.

Adevărul, cunoscut cu raţiunea, acceptat printr-o decizie liberă a voinţei şi îndrăgit de inimă, devine mobilul determinat al deciziilor personale, care îşi va pune definitiv amprenta asupra întregii orientări a acţiunilor unei persoane umane. Adevărul, capabil să-i determine deciziile şi să mobilizeze acţiunile unui om, poate să îmbrace un dublu aspect: natural şi supranatural.

---

[2] Cf. G. Colombo, *Professione teologica*, Glossa, Milano 1996, 14.

[3] F. Ardusso, „Fede", în G. Barbaglio – G. Bof – S. Dianich, *Nuovo Dizionario di Teologia*, San Paolo, Cinisello Balsamo (Milano) 2002, 644-645.

Putem spune că adevărul natural este cel prezent în Cosmosul existent şi pe care omul îl poate scruta cu capacitățile intelectului său ca şi cu potențele sale senzitive, pătrunzându-l mai profund sau doar în parte şi superficial, în funcție de capacitatea de penetrație a intelectului şi de percepere a simțurilor, precum şi de interesul depus pentru cunoaşterea acestui adevăr.

Adevărul natural este cel pe care îl cuprinde şi îl dezvăluie o realitate existentă în creație, constituită într-un mod propriu şi care îi determină şi îi configurează natura sau specificitatea şi pe care îl putem percepe şi analiza cu capacitățile noastre cognitive.

Adevărul supranatural este adevărul ce depăşeşte o anumită natură, dar care este specific naturii respective şi pe care îl conține şi îl revelează pentru a fi identificat şi recunoscut ca atare. În mod obişnuit, numim adevăruri supranaturale acele adevăruri care sunt superioare naturii noastre umane şi depăşesc capacitățile noastre de cunoaştere, fără un ajutor primit din exterior, de la o forță superioară naturii noastre umane.

Cred că adevărul, capabil să-l ajute pe om să se cunoască, să ştie care este scopul său final şi să-i determine gândirea, orientarea şi decizia de a trăi viața într-un anumit mod, nu poate fi decât adevărul în completitudinea sa, adică adevărul care îmbrățişează cele două aspecte, cel natural şi cel supranatural. Adevărul plenar, simbioză perfectă de adevăr natural şi supranatural, cunoscut, acceptat şi îndrăgit, este o veritabilă tensiune care poartă intrinsec capacitatea de a mobiliza şi a dinamiza ființa umană în procesul ei de realizare personală şi de colaborare conştientă la împlinirea societății în care trăieşte.

Adevărurile naturale, în mod obişnuit, pot fi cunoscute în mai multe moduri. Unele adevăruri despre realitățile înconjurătoare, mai ales cele empirice, pot fi cunoscute prin experiența personală, de cele mai multe ori prin simțuri. Altele, superioare acestor adevăruri, pot fi cunoscute prin intuiție; altele prin studiu personal sau prin studiu dirijat de pedagogi; altele prin credință, adică prin adeziunea la un adevăr descoperit de o persoană care are o anumită autoritate datorită competenței sale obținute fie prin experiența sa personală, fie prin pregătirea sa profesională.

Foarte multe adevăruri naturale, mai ales cele abstracte şi neevidente, pe care nu le putem cunoaşte experimental prin simțuri şi nici intuitiv, le cunoaştem prin credință, printr-o adezine conştientă la mărturia dată de o persoană competentă cu privire la adevărul cunoscut. Copiii cunosc multe lucruri datorită credinței lor, adică datorită încrederii pe care o au în spusele părinților. Elevii şi studenții dobândesc cunoştințe şi au acces la adevărurile pe care le propun învățătorii şi profesorii prin credință, adică prin

adeziunea lor intelectuală la mărturia dată de aceştia datorită autorităţii lor, autoritate conferită de competenţele lor.

Copiii, până la o anumită vârstă, elevii, studenţii sau oamenii care au un anumit nivel cultural, adică fiecare categorie umană, nu se simt stânjeniţi sau umiliţi din cauza acestui mod de cunoaştere prin credinţă, prin adeziune personală la adevărurile propuse de persoanele care au autoritatea de a le propune, pentru că întreaga „existenţă umană este concret dominată de credinţă”[4].

Dacă nu ar exista acest mod de cunoaştere, prin credinţă, prin încredrea acordată părinţilor şi educatorilor, care învaţă anumite adevăruri, nivelul de cunoaştere al omenirii ar fi foarte scăzut. El s-ar limita doar la cunoştinţele acumulate prin experienţa personală, prin intuiţie şi prin studiu personal, iar acesta ar depinde de capacităţile fiecărei persoane, de timpul disponibil şi de interesul manifestat pentru cunoaşterea adevărurilor naturale. Astfel, putem afirma că o mare parte dintre adevărurile naturale cunoscute de societatea umană sunt dobândite prin credinţă, prin adeziunea dată cu încredere persoanelor care, cu autoritate, ne propun adevăruri cunoscute de ei prin experinţă şi studiu personal sau primite prin tradiţie de la generaţiile anterioare.

Cred că putem afirma că credinţa umană, adică adeziunea încrezătoare acordată persoanelor care propun, cu autoritate, adevăruri cunoscute de ele, este o cale firească de cunoaştere a multor adevăruri, mai ales a adevărurilor naturale. Nu cred că am exagera dacă am afirma că credinţa, considerată ca încredere, este esenţa şi fundamentul cunoaşterii şi al deciziilor noastre personale.

Oare când ne referim la cunoaşterea prin simţuri a adevărurilor empirice nu ne încredem în capacitatea simţurilor noastre de cunoaştere a anumitor adevăruri? Prin această credinţă, încredere în capacitatea simţurilor de a cunoaşte, sfidăm teama de a ne înşela, chiar dacă uneori ne înşelăm, cu adevărat, din cauza lipsei noastre de experienţă sau ca urmare a unei informări insuficiente sau a unei educaţii neadecvate, sau chiar din cauza faptului că anumite persoane au profitat de încrederea acordată şi ne-au înşelat.

Constatăm că credinţa umană, văzută ca încredere, este prezentă în toate categoriile de oameni şi se manifestă în toate relaţiile umane. Copiii se încred în părinţi, elevii şi studenţii se încred în învăţători şi profesori, cei bolnavi se încred în medici, cei care cumpără se încred în cei care vând, cei slabi se încred în cei puternici, cei care profesează o credinţă religioasă

---

[4] F. Ardusso, „Fede”, 645.

se încred în autoritățile care propun adevărurile acelei credințe. Lista ar putea continua.

Putem spune că credința umană, considerată sub aspectul încrederii omului în propriile capacități cognitive și în capacitățile de cunoaștere ale celorlalți oameni, este un dat existențial, este o realitate indispensabilă a existenței umane, fără de care omul și societatea umană nu pot progresa și nici nu se pot realiza.

Fiecare om este predispus, prin însăși natura sa, să creadă, să se încreadă în capacitățile sale și în capacitățile și autoritatea celor înzestrați cu funcții de răspundere în societate și, astfel, poate ajunge la cunoașterea adevărului și apoi la decizia de a-și conforma viața cu adevărul cunoscut și acceptat. Acest impuls natural constant de a accepta cu încredere mărturia sau informația primită de la propriile capacități cognitive sau de la alte persoane consider că poate fi numit virtutea credinței naturale.

Prin această virtute naturală a credinței, fiecare ființă umană este predispusă să accepte adevărurile descoperite personal, prin propriile capacități de cunoaștere, sau descoperite de o persoană care le cunoaște și, prin aceasta, are autoritate să le propună.

Această înclinație naturală, de a accepta o mărturie primită cu privire la un adevăr cunoscut, cultivată constant, devine virtute, *habitus*, deprindere de a reacționa rapid și cu ușurință în acceptarea adevărului dezvăluit. Această virtute umană, rod al predispoziției înnăscute și al deciziei personale, duce la cunoașterea multor adevăruri naturale necesare ralizării persoanei și a societății umane.

> În viața omului, adevărurile crezute pur și simplu rămân mult mai numeroase decât cele pe care el le dobândește printr-o verificare personală. De fapt, cine ar fi în stare să cearnă critic numeroasele rezultate ale științelor pe care se întemeiază viața mdernă? Cine ar putea să controleze de unul singur fluxul informațiilor, care zi de zi se primesc din toate părțile lumii și care se acceptă, în linii mari, ca adevărate? În sfârșit, cine ar putea să refacă drumurile experienței și ale gândirii prin care omenirea a acumulat tezaure de înțelepciune și de religiozitate? Omul, ființă care caută adevărul, este, așadar, și cel care trăiește din credință[5].

Dacă pentru cunoașterea devărurilor naturale este nevoie de virtutea credinței, de încredere în capacitățile proprii de cunoaștere, ca și de încredere în capacitățile de cunoaștere ale celorlați oameni, cu atât mai mult este necesară credința pentru a cunoaște adevărurile supranaturale, care transcend capacitățile de cunoaștere ale naturii umane. Experiența vieții ne arată că natura umană este înzestrată intrinsec cu predispoziția credinței;

[5] IOAN PAUL AL II-LEA, Scrisoarea enciclică *Fides et ratio*, 31.

mai întâi, ca încredere necondiţionată şi inconştientă, şi aceasta o întâlnim la copiii care nu au ajuns încă la vârsta uzului conştient al raţiunii, apoi, ca încredere şi adeziune conştientă la mijlocele congnitive personale, ca şi la mărturia dată de persoanele competente cu privire la adevărurile pe care le cunosc şi ni le destăinuie.

Constatăm că Dumnezeu, Creatorul, l-a înzestrat pe om cu darul de a crede, cu această virtute naturală de a se încrede în mărturia dată de oameni cu privire la anumite adevăruri cunoscute de ei şi propuse spre cunoaştere şi acceptare de ceilalţi oameni. Cred că putem vedea în această predispoziţie la credinţă-încredere, virtute naturală inoculată de Dumnezeu în intimul naturii umane, o veritabilă pregătire a omului pentru un dar superior: cel al credinţei teologale.

Putem spune că Dumnezeu, după cum afirmă învăţătura creştină, care susţine că harul divin presupune natura pe care, nu numai că nu o anihilează, ci o preia şi o perfecţionează, în înţelepciunea sa, transformă prin har darul credinţei naturale, prezent intrinsec în natura umană, în virtutea supranaturală a credinţei.

Virtutea teologală a credinţei, rod al acţiunii harului divin de metamorfozare a credinţei umane naturale în credinţă supranaturală divină, este semnul iubirii binevoitoare a lui Dumnezeu faţă de omul care primeşte umil darul său. Virtutea teologală supranaturală a credinţei, infuzată de Dumnezeu în fiinţa omului botezat, devine capacitatea constantă a creştinului de a crede că Dumnezeu există, de a considera ca adevărate toate acţiunile divine şi cuvintele revelate şi de a adera la acestea printr-un act personal şi conştient, sub influxul ajutorului Duhului Sfânt[6].

Revelaţia biblică, interpretată autentic, păstrată intactă şi transmisă prin Tradiţia Bisericii, dezvăluie că Dumnezeu îi oferă fiecărui om, care este dispus să primească oferta sa iubitoare, darul minunat al credinţei supranaturale.

2. Creştinul scrutează credinţa

În timpul acestui *An al Credinţei*, creştinul, fie personal, fie în cadrul propriei familii, este chemat să se angajeze *in medio Ecclesiae* să aibă propria contribuţie specifică la noua evanghelizare promovată de Sfântul Scaun, deoarece „conţinuturile esenţiale care de secole constituie patrimoniul tuturor credincioşilor au nevoie să fie confirmate, înţelese şi aprofundate în manieră mereu nouă, cu scopul de a da mărturie coerentă în condiţii diferite de cele din trecut"[7].

---

[6] Cf. *Catehismul Bisericii Catolice*, 153.

[7] BENEDICT AL XVI-LEA, Scrisoarea *Porta fidei*, 4.

Astăzi, când trăim într-o societate profund schimbată, cu o cultură fluidă, Biserica se străduiește ca, printr-un limbaj mai inteligibil și mai accesibil oamenilor timpului nostru, să transmită credința, să comunice Evanghelia, pentru ca adevărurile creștine să fie lumină în noile transformări culturale, iar creștinii să fie capabili să dea cont de speranța pe care o poartă (cf. *1Pt* 3,14).

Astăzi, procesele secularizării și ale unei mentalități nihiliste atât de răspândite, în care totul pare relativ, au marcat puternic mentalitatea comună. În cadrul unei asemenea mentalități, se pare că mulți își trăiesc viața cu mult dezinteres, fără idealuri clare și fără speranțe solide, în cadrul unor legături sociale și familiale permisive și mult prea provizorii.

Se poate observa, fără prea mult efort, că o bună parte dintre noile generații nu sunt serios educate pentru căutarea adevărului și a sensului profund al existenței; nu sunt pregătite să depășească contingentul; nu sunt formate pentru a ajunge la o veritabilă stabilitate a afectelor și nici la încredere în propriile capacități, în semenii lor sau în Dumnezeu.

Dimpotrivă, relativismul, ajuns o cultură larg răspândită, duce la faptul de a nu avea puncte ferme; suspiciunea și instabilitatea provoacă serioase rupturi în raporturile umane; viața este trăită în cadrul experimentelor de scută durată, care exclud asumarea oricărei responsabilității. În cadrul unui asemenea ambient social și moral, în care individualismul și relativismul și-a pus profund amprenta asupra multor contemporani, nu este de mirare că unii dintre creștinii noștri nu au rămas imuni în fața acestor noi situații, mai ales în ceea ce privește trăirea și transmiterea credinței creștine.

> Investigația promovată în toate continentele pentru celebrarea Sinodului Episcopilor despre Noua Evanghelizare a evidențiat câteva [situații existente în comunitățile creștine]: o credință trăită într-un mod pasiv și privat, refuzarea educației la credință, fractura dintre viață și credință[8].

În discursul din cadrul Audienței generale, papa remarcă faptul că „creștinul adesea nu cunoaște nici măcar nucleul central al propriei credințe catolice, al Crezului, așa încât lasă spațiu unui anumit sincretism și relativism religios, fără claritate cu privire la adevărurile care trebuie crezute și la singularitatea mântuitoare a creștinismului". Și indică drumul sigur ce trebuie urmat: „Trebuie să ne întoarcem la Dumnezeu, la Dumnezeul lui Isus Cristos, trebuie să redescoperim mesajul Evangheliei, să-l facem să intre în mod mai profund în conștiințele noastre și în viața zilnică"[9].

---

[8] BENEDICT AL XVI-LEA, Audiența generală de miercuri (17 octombrie 2012), despre Anul Credinței.

[9] BENEDICT AL XVI-LEA, Audiența generală de miercuri (17 octombrie 2012), despre Anul Credinței.

De aici apare necesitatea ca fiecare credincios să aprofundeze, printr-o cateheză sistematică, prin meditaţie şi chiar prin rugăciune asiduă, darul inefabil al virtuţii teologale a credinţei, valoarea acestei virtuţi şi rolul acesteia în viaţa cotidiană a creştinului. Cunoaşterea valorii virtuţii supranaturale a credinţei îi permite creştinului să acceadă la obiectul său: adică la Dumnezeu, Adevărul suprem, care luminează ansamblul existenţial uman cu lumina supranaturală - *sub ratione Dei*. Aceeaşi credinţă însufleţeşte caritatea, trezeşte în creştin dinamismul spiritual care-l determină să exploreze fără încetare „înţelepciunea lui Dumnezeu, cea de multe feluri, după planul veşnic pe care l-a stabilit în Cristos Isus Domnul nostru" (*Ef* 3,10-11).

Aşa cum a scris sfântul Toma de Aquino, „un om care are pregătită voinţa de a crede iubeşte adevărul pe care-l crede, reflectă asupra lui şi îl îmbrăţişează cu motivaţiile pe care le poate găsi (*cum enim homo habet promptam voluntatem ad credendum, diliget veritatem creditam et super ea excogitat et amplectitur si quas rationes ad hoc invenire potest*)"[10].

Laicul creştin este chemat ca, prin viaţa sa, inspirată şi călăuzită de credinţă, să colaboreze cu ierarhia Bisericii pentru „a încultura" în societatea în care trăieşte conţinuturile inteligibile ale „credinţei care a fost transmisă credincioşilor o dată pentru totdeauna" (*Iuda* 3).

Credinciosul laic este îndemnat de Papa Benedict al XVI-lea, în *Porta fidei,* să acorde o atenţie deosebită şi actului de a crede, pentru ca astfel să „înţeleagă în mod mai profund nu numai conţinuturile credinţei, ci împreună cu acestea şi actul cu care decidem să ne încredinţăm total lui Dumnezeu, în deplină libertate. De fapt, există o unitate profundă între actul cu care se crede şi conţinuturile cărora le dăm asentimentul nostru"[11].

Credinciosul care doreşte să cunoască însuşi actul de a crede, călăuzit de lumina raţiunii şi a învăţăturii Bisericii, descoperă „convenienţa"[12], consonanţa dintre actul său liber uman şi acţiunea prevenitoare şi susţinătoare a harului lui Dumenzeu, ajungând, astfel, să considere credinţa sa ca „fundamentul întregului edificiu spiritual (*fundamentum totius spiritualis aedificii*)"[13], în sensul că credinţa sa dă formă tuturor dimensiunilor vieţii creştine, personale, familiale şi comunitare.

Creştinul implicat profund în trăirea credinţei vrea să ajungă la o „cunoaştere care generează, hrăneşte, apără şi întăreşte credinţa suprem mântuitoare"[14]. Creştinul nu se mulţumeşte numai cu o cunoaştere raţională a

---

[10] Toma de Aquino, *Summa theologiae*, IIa-IIae, q. 2, a. 10.

[11] Benedict al XVI-lea, Scrisoarea *Porta fidei*, 10.

[12] Cf. Ioan Paul al II-lea, Scrisoarea *Fides et ratio*, 31-33.

[13] Toma de Aquino, *In III Sent.*,d. 23, q. 2, q.1, a. 1, ad 1; cf. Idem, *Summa theologiae*, IIa-IIae, q. 4, a. 7.

[14] Augustin de Hippona, *De Trinitate*, XIV, 1, 3.

credinței, ci vrea mai mult, vrea să ajungă, conform sfântului Augustin, la „bucuria adevărului" (*gaudium de veritate*)[15] descoperit și a comuniunii depline cu acesta, iar dacă acest adevăr este o Persoană, cu atât mai mult tânjește după acest adevăr.

Sfântul Toma de Aquino distinge în actul credinței trei dimensiuni:

> Există o diferință între a spune „îl cred pe Dumnezeu" [*credo Deum*] (unde îl înțeleg ca obiect al credinței) și a spune „cred lui Dumnezeu" [*credo Deo*] (unde îl indic ca pe acela care atestă), sau „cred în Dumnezeu" [*credo in Deum*] (unde îl indic ca destinație a actului meu de credință). Dumnezeu poate să fie considerat obiectul, martorul și scopul credinței: dar dacă obiectul sau martorul credinței poate să fie și o creatură, scopul ultim al credinței nu poate să fie decât Dumnezeu, pentru că spiritul nostru nu poate să fie îndreptat spre altcineva decât spre Dumnezeu ca spre propriul scop[16].

Credința în Dumnezeu sau a crede în Dumnezeu (*credere in Deum*) constituie trăsătura constitutivă esențială a dinamismului credinței. Aceasta vrea să spună că, în adeziunea sa personală de credință la Cuvântul lui Dumnezeu, credinciosul este atras irezistibil de Binele absolut care este Sfânta Treime, desăvârșit fericită.

Este manifestarea clară a dorinței de fericire, înrădăcinată în adâncul ființei noastre, care pune spiritul uman în tensiune, pentru a-l conduce la abandonarea încrezătoare a întregii sale vieți în mâinile iubitoare ale lui Dumnezeu, Tatăl Domnului nostru Isus Cristos[17]. Văzută în această perspectivă, putem afirma că credința produce tuturor celor „îndrăgostiți de frumusețea spirituală"[18] o reală pregustare a bucuriilor vieții veșnice.

În discursul ținut la Audiența generală de miercuri, 17 octombrie 2012, *Despre Anul Credinței*, Papa Benedict al XVI-lea arăta că Anul special convocat prin Scrisoarea enciclică *Porta fidei*

> este o ocazie importantă pentru a ne întoarce la Dumnezeu; pentru a aprofunda și a trăi cu mai mare curaj propria credință; pentru a întări apartenența la Biserică, „maestră de umanitate" care, prin vestirea Cuvântului, celebrarea Sacramentelor și operele de caritate, ne conduce să-l întâlnim și să-l cunoaștem pe Cristos, Dumnezeu adevărat și om adevărat; pentru ca Biserica să reînnoiască entuziasmul de a crede în Isus Cristos, unic mântuitor al lumii, să reînsuflețească bucuria de a merge pe calea pe care ne-a indicat-o și să mărturisească în mod concret forța transformatoare a credinței[19].

---

[15] AUGUSTIN DE HIPPONA, Confessiones, X, 23, 33.

[16] TOMA DE AQUINO, *In Ioannem*, c. 6 lectio 3.

[17] Cf. Mesajul Comisiei Telogice Internaționale cu ocazia Anului Credinței.

[18] AUGUSTIN DE HIPPONA, *Regula ad servos Dei*, 8, 1.

[19] BENEDICT AL XVI-LEA, Audiența generală de miercuri (17 octombrie 2012), despre Anul Credinței.

3. Credința creștină, întâlnirea cu Cristos și transformarea vieții

Fericitul Ioan Paul al II-lea afirmă în *Fides et ratio*:

Omul, prin natura sa, caută adevărul. Căutarea aceasta nu este destinată doar să dobândească adevăruri parțiale, faptice sau științifice; el nu caută doar binele adevărat pentru fiecare dintre deciziile sale. Căutarea sa tinde către un adevăr ulterior care să fie în stare să explice sensul vieții; de aceea, este o căutare care nu se poate termina decât în absolut. Datorită capacităților sădite în gândire, omul este în stare să întâlnească și să recunoască un asemenea adevăr. Întrucât este vital și esențial pentru existența sa, la un astfel de adevăr se ajunge nu numai pe calea rațională, ci și prin lăsarea încrezătoare pe mâna altor persoane care pot garanta certitudinea și autenticitatea adevărului însuși. [...] Din ceea ce am spus până aici, rezută că omul se găsește într-un drum de căutare, interminabil din punct de vedere uman: căutarea adevărului și căutarea unei persoane în care să se încreadă. Credința creștină îi vine în întâmpinare, oferindu-i posibilitatea concretă de a vedea realizat scopul acestei căutări. De fapt, depășind stadiul simplei credințe, ea introduce omul în acea ordine a harului care îi permite să participe la misterul lui Cristos, în care i se oferă cunoașterea adevărată și concretă despre Dumnezeu Unul și Întreit. Astfel, în Cristos, care este adevărul, credința recunoaște ultimul apel care este adresat omenirii, ca să poată împlini ceea ce experimentează ca dorință și nostalgie[20].

Chiar dacă învățătura și acțiunile salvifice ale lui Cristos, tezaurizate de Apostoli și transmise Bisericii, constituie creștinismul, „religie coborâtă în istorie"[21], creștinismul nu este nici o ideologie, nici o oarecare doctrină religioasă și nici un program-proiect pentru viață, ci este „har, este surpriza unui Dumnezeu care, nemulțumindu-se doar să creeze lumea și omul, a intrat în pas cu creatura sa și, după ce a vorbit în multe rânduri și în multe moduri «prin profeți, în cele din urmă ne-a vorbit prin Fiul» (*Evr* 1,1-2)"[22].

În creștinism, afirmă Papa Benedict al XVI-lea,

nu este vorba despre întâlnirea cu o idee sau cu un proiect de viață, ci cu o Persoană vie care ne transformă în profunzime pe noi înșine, revelându-ne adevărata identitate de fii ai lui Dumnezeu. Întâlnirea cu Cristos reînnoiește raporturile noastre umane, orientându-le, din zi în zi, la o mai mare solidaritate și fraternitate, în logica iubirii[23].

---

[20] Ioan Paul al II-lea, Scrisoarea enciclică *Fides et ratio*, 33.

[21] Ioan Paul al II-lea, Scrisoare apostolică *Novo millennio ineunte*, 5.

[22] Ioan Paul al II-lea, Scrisoare apostolică *Novo millennio ineunte*, 4.

[23] Benedict al XVI-lea, Audiența generală de miercuri (17 octombrie 2012), despre Anul Credinței.

Iar Fericitul Ioan Paul al II-lea scrie în *Novo millennio ineunte* următoarele:

> Receptat în misterul său divin şi uman, Cristos este fundamentul şi centrul istoriei, devenindu-i sensul şi scopul ultim. [...]. Întruparea sa, care culminează cu misterul său pascal şi în darul Spiritului, constituie inima pulsantă a timpului, ora misterioasă în care împărăţia lui Dumnezeu s-a apropiat de noi (cf. *Mc* 1,15), ba chiar a pus rădăcini, ca sământă destinată să devină un mare arbore (cf. *Mc* 4,30-32), în istoria noastră[24].

Credinţa în Cristos nu este un simplu fapt care interesează zona ştiinţei intelectuale, ci înseamnă o veritabilă schimbare care implică viața, pe noi înşine în întregime: inteligență, voință, inimă, sentiment, emoţii, corporeitate şi relaţii umane. Prin credinţa în Cristos, totul se schimbă cu adevărat, în noi şi pentru noi, şi se revelează cu claritate viitorul nostru destin, adevărul vocației noastre, în cadrul istoriei, sensul vieţii şi se deschide apetitul de a călători cu curaj şi încredere în Cristos spre patria cerească.

Pentru ca credinţa în Cristos să fie o forţă dinamică şi transformatoare a vieții noastre, aceasta trebuie să fie nu un oarecare element al vieții, ci elemenul fundamental şi determinat al gândirii şi al acţiunii creştine.

Credința noastră, care mărturiseşte cu tărie că Dumnezeu este iubire, care s-a apropiat de om, întrupându-se şi dăruindu-se pe cruce pentru a ne face părtaşi la natura şi viaţa sa divină, ne indică itinerarul iubirii ca singura cale care îl poate realiza plenar pe fiecare om.

Astăzi, când unele curente ideologice vor să-şi impună cu încrâncenare vizunile antropologice, deseori atât de dezumanizante, ca „noi cuceriri ale civilizației", este necesar să reafirmăm cu claritate învățătura şi credinţa noastră creştină.

De aceea, Papa Benedict al XVI-lea afirmă că

> nu există adevărată umanitate decât în locurile, în gesturile, în timpurile şi în formele în care omul este însuflețit de iubirea care vine de la Dumnezeu, se exprimă ca dar, se manifestă în relații bogate în iubire, în compasiune, în atenție şi în slujire dezinteresată față de celălalt. Unde există dominare, posesie, exploatare, comercializarea celuilalt pentru propriul egoism, unde există aroganța eului închis în el însuşi, omul este sărăcit, degradat, desfigurat. Credința creştină, activă în caritate şi puternică în speranță, nu limitează, ci umanizează viața, ba chiar o face pe deplin umană[25].

Credinţa înseamnă a primi revelaţia lui Dumnezeu, care ne face cunoscut cine este El, cum acţionează, care sunt proiectele sale pentru noi,

---

[24] IOAN PAUL AL II-LEA, Scrisoare apostolică *Novo millennio ineunte*, 5.

[25] BENEDICT AL XVI-LEA, Audiența generală de miercuri (17 octombrie 2012), despre Anul Credinței.

înseamnă a primi mesajul lui Cristos, capabil să ne transforme întreaga viață. Cu siguranță că misterul lui Dumnezeu rămâne transcendent, depăşeşte capacitățile noastre de intuiție şi de gândire, este dincolo de riturile cu care celebrăm sfintele sacramente şi de rugăciunile noastre, cu toate acestea, el ni se revelează.

Prin revelație Dumnezeu se autocomunică, ni se face accesibil. Datorită harului său noi suntem făcuți capabili să ascultăm Cuvântul său şi să primim adevărul său.

Prin toate acestea putem să recunoaştem măreția credinței: cum afirmă actualul Papă:

> Dumnezeu, în iubirea sa, creează în noi - prin lucrarea Duhului Sfânt - condițiile adecvate ca să putem recunoaşte Cuvântul său. Însuşi Dumnezeu, în voința sa de a se manifesta, de a intra în contact cu noi, de a se face prezent în istoria noastră, ne face capabili să-l ascultăm şi să-l primim. Sfântul Paul exprimă aceasta cu bucurie şi recunoştință, astfel: „Şi, de aceea, noi îi mulțumim lui Dumnezeu fără încetare, pentru că, primind cuvântul lui Dumnezeu pe care l-ați auzit de la noi, l-ați primit nu ca pe un cuvânt al oamenilor, ci aşa cum este într-adevăr, ca pe cuvântul lui Dumnezeu, care acționează cu putere în voi, cei care credeți” (*1Tes* 2,13)[26].

4. Credința, fundamentul şi viața familiei creştine

Credinciosul laic, care l-a descoperit pe Cristos, l-a îndrăgit şi a acceptat să colaboreze cu el la realizarea planurilor divine, se angajează să urmeze chemarea sa la căsătorie, luîndu-l pe Isus ca model, inspirator şi prieten al vieții sale de familie. Pentru creştinul căsătorit, Cristos devine model de trăire a credinței, pentru că el este „începutul şi desăvârşirea credinței” (*Evr* 11,6). Cristos devine inspiratorul planurilor şi al acțiunilor sale, întrucât Cristos a venit nu să facă voia sa, ci „voia Tatălui” şi ceea ce îi place Tatălui. Îl alege ca model de trăire a iubirii: a unei iubiri totale, fără condiții şi rezerve, a unei iubiri fidele, capabilă să treacă peste eventualile infidelități provocate de slăbiciunile umane, de ispitele puternice şi de exemplele negative din societatea actuală. Îl alege ca prieten fidel la care apelează cu încredere, primindu-l în viața sa în sfânta Euharistie, pentru a fi capabil să-l imite în toate.

Pe un astfel de fundament, creştinul căsătorit îşi construieşte viața de familie pe o stâncă solidă care nu se va surpa niciodată, în ciuda tuturor ploilor, vânturilor şi şuvoaielor ideologiilor, în ciuda persecuțiilor sau a suferințelor ce se vor abate asupra familiei sale.

---

[26] BENEDICT AL XVI-LEA, Audiența generală de miercuri (17 octombrie 2012), despre Anul Credinței.

Laicul creştin, care şi-a clădit casa familiei sale pe temelia de nezdruncinat a încrederii totale în iubirea fidelă a lui Cristos, nu va rămâne niciodată deziluzionat. Credința, ca fundament solid pentru construcția unei familii creştine, trebuie să fie una autentică. Am putea să ne întrebăm în ce constă autenticitatea credinței creştine pentru a putea deveni fundamentul solid şi statornic al unei familii creştine.

Desigur, nu este autentică acea credință care este un simplu sentiment religios, o pură înclinație naturală de a crede în Dumnezeu.

Este lipsită de autenticitate credința-tradiție, credința superficială primită de la înaintaşii noştri, fără o informare solidă asupra adevărurilor de credință, printr-o catehizare sistematică, şi fără o formare la manifestarea ei prin practici religioase şi prin trăirea spiritului carității creştine.

Nu este autentică credința pur intelectuală, adică cunoaşterea adevărurilor religioase, dar fără a le considera principii solide după care să fie călăuzită viața zilnică, particulară sau socială.

Nu sunt semne de credință autentică practicile de pietate făcute dintr-o simplă obişnuiță sau participarea la sfânta Liturghie duminicală dintr-o obligație impusă de porunca lui Dumnezeu sau a Bisericii.

Neautentică este şi credința care se limitează doar la practicile de pietate şi primirea sfintelor Sacramente fără ca acestea să determine implicarea creştinului în viața comunitară şi la nivel social.

Autentică poate fi considerată credința care se bazează pe o cunoaştere adecvată a adevărurilor revelate, propuse autentic de Magisteriul Bisericii, adevăruri care devin principii călăuzitoare ale vieții creştine, fundamente ale deciziilor importante luate în privința vieții particulare, dar şi a vieții comunitare şi sociale.

Autentică este credința care călăuzeşte gândirea, voința, simțămintele, alegerile, relațiile umane şi trăirea iubirii la toate nivelurile.

Autentică este credința care cultivă, cu perseverență, virtuțile umane şi creştine; foloseşte practicile de pietate şi celebrează sfintele Sacramente ca mijloace supranaturale pentru a creşte în iubire şi a deveni o imagine vie a lui Cristos, care trăieşte în Biserica sa şi continuă să acționeze prin mădulare trupului său mistic.

Autentică este credința care îl determină pe creştin să se străduiască mereu să descopere planul şi proiectul lui Dumnezeu cu privire la viața sa şi să se facă mereu disponibil să-l împlinească.

Autentică este credința care se manifestă ca încredere totală şi necondiționată în iubirea şi Providența lui Dumnezeu şi în prezența şi acțiunea misterioasă, dar eficientă, a lui Cristos înviat în istoria omenirii.

Credinţa autentică îşi arată eficacitatea prin iubire, pentru că „Credinţa vie «lucrează prin iubire» (*Gal* 5,6)”[27]. Creştinul animat de o astfel de credinţă şi înflăcărat de o iubire adevărată faţă de Dumnezeu „nu mai stă în faţa lui Dumnezeu ca un sclav, stăpânit de frica servilă, nici ca un mercenar în căutarea plăţii, ci ca un fiu care răspunde la iubirea «Celui care ne-a iubit mai întâi» (*1In* 4,19)”[28].

O asemenea credinţă, cu siguranţă, va determina alegerea responsabilă a partenerului pentru întemeierea unei familii şi va pregăti climatul manifestării unei iubiri autentice umane şi creştine, iubire matură, capabilă de fidelitate şi de deschidere totală la planul lui Dumnezeu. Credinţa, încrederea totală în iubirea milostivă şi binevoitoare a lui Dumnezeu şi abandonarea deplină în braţele iubitoare ale Tatălui ceresc, încrederea totală în iubirea fidelă a lui Cristos, mort şi înviat, precum şi încrederea deplină în prietenia Duhului Sfânt, va constitui fundamentul şi viaţa familiei creştine. Un asemenea mod de a gândi şi de a trăi credinţa creştină va duce la împlinerea familiei şi la transmiterea credinţei la generaţiile viitoare, precum şi la îmbogăţirea Bisericii lui Cristos şi a societăţii umane.

[27] *Catehismul Bisericii Catolice*, 1814.
[28] *Catehismul Bisericii Catolice*, 1828.